

Nr 41.

Ankom till riksdagens kansli den 19 juni 1914 kl. 4 e. m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande av lägenheter från förra häradshövdingbostället Skörpinge nr 20 i Kristianstads län, jämte en i ämnet väckt motion.

(1:a Avd.)

I en till riksdagen den 1 maj 1914 avlåten, till jordbruksutskottets förberedande handläggning avlåten proposition, nr 20, har Kungl. Maj:t under återropande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag föreslagit riksdagen medgiva, att åtta till förra häradshövdingbostället $\frac{7}{8}$ mantal Skörpinge nr 20 i Höja socken av Kristianstads län hörande lägenheter, betecknade med a, b, c, d, e, f, g och h, må med i statsrådsprotokollet angivna områden jämte mark, som avsatts till utfartsvägar, var för sig från egendomen upplåtas enligt kungörelsen den 17 oktober 1913 angående grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från vissa kronoegendomar och med iakttagande av de i kungl. brevet till domänstyrelsen samma dag meddelade närmare bestämmelser i fråga om tillämpningen av berörda grunder samt under förbehåll om skyldighet för innehavare av lägenhet, som bekommit väg-område, att upplåta detsamma till allmänt begagnande som väg.

I detta ärende har departementschefen till berörda statsrådsprotokoll anfört följande:

»Förra häradshövdingbostället $\frac{7}{8}$ mantal Skörpinge nr 20 i Höja socken av Kristianstads län är för statsverkets räkning utarrenderat till den 14 mars 1916 mot årligt arrende av 2,400 kronor. Vid en under

år 1913 å egendomen hållen förrättning för uppgörande av förslag till egendomens förnyade utarrendering har förslag väckts om försäljning av egnahemslägenheter från egendomen. Domänstyrelsen har i skrivelse den 26 september 1913 underställt detta förslag Kungl. Maj:ts prövning samt därvid överlämnat ärendet tillhörande handlingar, däribland en av t. f. extra lantmätaren John Grenholm år 1912 kopierad och kompletterad karta över egendomen med beskrivning samt beskrivning över egnahemslägenheterna.

Av dessa handlingar inhämtas, att egendomen, som är belägen 1 kilometer från Ängelholms stad och 2 kilometer från Ängelholms järnvägsstation, har sina ägor samlade i ett enda fyrkantigt skifte med en areal av 62 hektar 16.8 ar, därav 60 hektar 11.3 ar åker och tomt, 75.5 ar äng och 1 hektar 30 ar impediment.

Uppskattningsmännen hava föreslagit, att följande med innehavarna enskilt tillhöriga hus försedda och i skiftets ena hörn belägna lägenheter måtte egendomen frånskiljas och till innehavarna försäljas mot nedan nämnda köpeskillingar.

Lägenhetens littera å kartan	Lägenhetens art	Ägofigurer å kartan	A r e a l			Saluvärde
			Har	Ar	Kvm.	Kronor
a	Jordbrukslägenhet	1, 2, av 3, av 5, av 28	1	99	80	2,800
b	d:o	av 3, 4, av 5, av 6, av 7, av 10, 24, av 28	1	63	50	2,210
c	Bostadslägenhet	av 5, av 6, av 7, 9, av 10, av 13	—	10	80	200
d	d:o	av 10, 12	—	14	—	350
e	d:o	av 10, 14, av 28	—	94	80	1,200
f	Jordbrukslägenhet	8, 11, 15, av 16, av 18, av 22, 23, av 28	1	72	90	2,340
g	d:o	av 18, av 20, 21, av 22, av 28	—	98	70	1,400
h	Bostadslägenhet	av 16, 17, av 18, 19, av 20	—	26	40	800

Uppskattningsmännen hava ansett det icke för närvarande vara lämpligt att frånskilja mera jord, enär huvudgårdens byggnader annars skulle bli för stora för gårdens behov.

Kungl. Maj:ts befallningshavande har tillstyrkt förslaget med den ändring, att de på ägofigurerne 7, 10, 13, 18 och 28 belägna och till gemensamt behov undantagna utfartsvägarna skulle läggas till de lägen-

heter, utmed eller på vilka de ligga, och, där de äro belägna mellan två lägenheter, med halva bredden till vardera lägenheten, med skyldighet för innehavare av lägenhet, som sålunda bekommit del av vägarna, att upplåta densamma till allmänt begagnande som väg.

Domänstyrelsen har instämt häri.

Därefter har domänstyrelsen med skrivelse den 23 januari 1914 överlämnat en av Kungl. Maj:ts befallningshavande insänd skrift från ägarna av de hus, till vilka ovannämnda lägenheter a, e, f och g föreslagits skola höra. Sökandena hade vid uppskattningen yrkat att erhålla 15 à 20 tunnland varje, men hade erhållit blott 2 à 4 och yrkade nu, att frågan om lägenhetsupplåtelser måtte av uppskattningsmännen upptagas till förnyad omprövning. Med anledning härav hava uppskattningsmännen anfört, att den till försäljning uppdelade arealen tagits så stor, som lämpligen kunnat göras. Skulle köparnas önskningsar följas, skulle gränserna bliva orimliga. Såväl Kungl. Maj:ts befallningshavande som domänstyrelsen hava avstyrkt framställningen.

På grund av vad sålunda förekommit och under framhållande av egendomens närbelägenhet till Ängelholms stad, varest arbetstillfällen torde stå lägenhetsägarna till buds, hemställer jag — — —»

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehåft en inom andra kammaren av herr *Borggren* väckt motion, nr 97, i vilken hemstälts, att riksdagen måtte besluta om avslag å nu ifrågavarande proposition och hemställa om ärendets återremitterande till domänstyrelsen för verkställande av förnyad värderingsförrättning.

Motion.

Till stöd härför har motionären anfört följande.

»Vid under år 1913 hållen värderingsförrättning å det å kronojord belägna och för statsverkets räkning utarrenderade förra häradshövdingbostället $\frac{7}{8}$ mantal Skörpinge nr 20 i Höja socken av Kristianstads län, väcktes förslag om försäljning av egnahemslägenheter från egendomen. Därvid framställde några å kronodomänen bosatta lägenhetsinnehavare begäran om att genom fränskiljande av ett i ägoskiftets ena hörn beläget jordområde få genom köp förvärva mark, resp. 20 à 15 tunnland för varje, för att härigenom bli satta i tillfälle att odelat ägna sig åt jordbruksnäringen och därav finna sin bärgning. Uppskattningsmännen hade emellertid icke ansett lämpligt att för närvarande fränskilja så stor jordareal, som för försäljningen av de begärda egnahemslägenheterna var nödvändigt, utan föreslogo att från egendomen måtte avskiljas och till lägenhetsägarna försäljas endast mindre jordområden om resp. 4, 3 och 2 tunnland för varje, detta under motivering att huvudgårdens byggnader

Bihang till senare riksdagens protokoll 1914. 10 saml. 11 häft. (Nr 39—41.) 2

eljes skulle bli för stora för gårdens behov. Kungl. Maj:ts befallningshavande har med några ändringar tillstyrkt uppskattningsmännens förslag, och domänstyrelsen har instämt häri. Häröver hava 4 av de å domänen bosatta lägenhetsägarna anført klagomål och i en till Kungl. Maj:ts befallningshavande i Kristianstads län inlämnad skrift hemställt, att länsstyrelsen måtte ålägga förrättningsmännen att upptaga deras ansökningar om jordförvärv till förnyad omprövning. (Bil. 1.)

Uppskattningsmännen hava med anledning härav anført, att den till försäljning uppdelade arealen tagits så stor, som lämpligen kunnat göras. Såväl Kungl. Maj:ts befallningshavande som domänstyrelsen hava avstyrkt framställningen.

Sedan ärendet behandlats i statsråd har i kungl. proposition till årets riksdag hemställts, att riksdagen måtte medgiva upplåtelse av de av uppskattningsmännen till försäljning åt lägenhetsägarna föreslagna jordområdena.

De av uppskattningsmännen angivna och i Kungl. Maj:ts nådiga proposition anförda skälen emot försäljning av de begärda större egna-hemslägenheterna synas mig icke vara av den art, att de kunna motivera en vägran att åt lägenhetsägarna upplåta den jordareal, de så väl behöva för att med sina familjer nödortfigt draga sig fram. De 2 à 4 tunnland, som i propositionen föreslås, äro alldeles otillräckliga härför. Förhållandet är nämligen så, att de arbetstillfällen, som i Ängelholms stad stå lägenhetsägarna till buds, äro mycket ringa eller inga alls. Där finnes inga industriella företag, med undantag av ett sockerbruk, vilket dock icke är i verksamhet längre tid än cirka 5 à 6 veckor per år, den tid då betkampanjen pågår. Byggnadsverksamheten har också under de senare åren varit obetydlig. Lägenhetsägarna äro därför hänvisade att så gott som uteslutande leva på sina små jordbruk eller på att för-rätta ett lågt avlönat jordbruksarbete åt trakteus lantbrukare. Då samtliga lägenhetsägarna äro duktiga jorbruksarbetare, är det ingen fara för att den upplåtna jorden skall vanskötas, så mycket mindre som de genom förvärvandet av den begärda arealen bli i stånd att själva hålla dragare för körslor och slippa vid behov vända sig till andra hästägare.

Vid värderingsförrättningar å andra kronodomäner o. s. v. inom samma län har det förekommit, att personer, som innehaft lägenheter, blivit tillerkända betydligt mera jord än de ha brukat, i alla händelser så mycket jord, att de med sina familjer kunnat draga sig fram på egendomen. Med stöd av kungl. Maj:ts nådiga kungörelse av år 1909 angående grunder för upplåtande av egna-hemslägenheter från vissa krono-egendomar torde man kunna antaga, att det i ifrågavarande fall ej före-

ligger något som helst vägende skäl för vägran att avskilja och försälja till lägenhetsägarna de av dem begärda jordområdena.»

Beträffande innehållet i den av motionären åberopade bilagan tillåter utskottet sig hänvisa till motionen.

Mot Kungl. Maj:ts förevarande förslag om upplåtande av ifrågasvarande åtta lägenheter har utskottet icke haft något att erinra. Vad angår den av vissa av lägenhetsinnehavarna gjorda framställning om erhållande av flerdubbelt större jordareal än enligt förslaget tilldelats dem, hava ju uppskattningsmännen i sitt utlåtande bestämt förklarat, att det för närvarande icke vore lämpligt att fränkilja mera jord än som föreslagits, enär huvudgårdens byggnader annars skulle bliva för stora för gårdens behov. Vid sådant förhållande och då sökandenas framställning redan varit föremål för myndigheternas prövning och av dessa enhälligt avstyrkts, anser utskottet tillräckligt skäl icke föreligga att i anledning av den nu motionsvis förnyade framställningen igångsätta någon ny uppskattningsförrättning. Utskottet, som sålunda icke kan tillstyrka motionen, får härigenom hemställa,

Utskottet.

att riksdagen må, med avslag å herr Borggrens motion, bifalla Kungl. Maj:ts förevarande proposition.

Stockholm den 16 juni 1914.

På jordbruksutskottets vägnar:

D. PERSSON i Tällberg.

Vid slutbehandling inom utskottet av de i utlåtandena nr 39—41 omförmälda ärenden hava närvarit: herrar Persson, Ericsson, Odelberg, Pers, Fahlén, Lindblad, Holmquist, Nilsson i Tånga, Öberg och Kronlund, Ingeström, Barthelson, Tysk, Wallentin, Bosson och Nilsson i Linnäs.

Reservation: av herr Nilsson i Tånga.